

<https://doi.org/10.70265/DMXK7546>

ИНТЕРПРЕТИРАНЕ НА ВИДОВЕТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Мирослав Мирчев

THE INTERPRETATION OF TYPES OF INTELLIGENCE INFORMATION

Miroslav Mirchev

Резюме: В доклада са разгледани въпроси, свързани с изискванията към анализирането на информацията, добита от различните видове разузнаване. Посочени са характерните изисквания към знанията и уменията, които трябва да имат анализаторите за възможно най-точното интерпретиране на разузнавателните данни.

Ключови думи: среда за сигурност, разузнаване, разузнаване с отворен код, анализ на информацията, аналитични структури.

Abstract: The report has examined issues related to the requirements for analyzing information obtained by various types of intelligence. It outlines the specific knowledge and skills that analysts must have to interpret intelligence data as accurately as possible.

Keywords: security environment, intelligence, open source intelligence, information analysis, analytical structures.

УВОД

Най-често разузнаването се определя като процес на събиране, оценяване и разпространение на информация за чуждестранни субекти, противници или среди, в подкрепа на вземането на решения, формулирането на политики и стратегическо планиране. То включва добиването както на необработени (сурови) данни от множество източници, така и на контекстуалното разбиране, получено от интерпретирането на тези данни, за да се предвидят (предскажат) заплахи, възможности или промени, които биха могли да засегнат националната сигурност на една държава, организационните интереси или оперативните ѝ цели. Чрез приоритизиране на релеванността,

надеждността и навременността, разузнаването предоставя на вземащите решения, на различни нива, практически прозрения, а не само „сурова“ информация.

Целта на настоящата статия е да разкрие как турбулентните промени в стратегическата среда за сигурност, през последните години, налагат промени във воденето на разузнавателна дейност, налагайки все повече термина геополитическо разузнаване в контекста на това, че *разузнаването е повече от информация, то е прозрение, което помага на политиците и военните да избегнат стратегическа изненада*. В този случай на анализ са подложени геополитическият риск и стратегическата критичност, които могат да доведат до неефективно управление, загуба на контрол и увеличаване на непредвидените рискове в средносрочен и дългосрочен план. Средствата за постигане на това геополитическо предимство, според част от анализаторите, до голяма степен вече са без значение. Днес компютрите и информацията, които те съхраняват, както и изкуственият интелект (ИИ), определят новия облик на съвременното разузнаване като резултат от приблизително 400 милиона терабайта данни, които светът произвежда всеки ден. (SpecialEurasia, 2025)

Приоритетен **обект** на изследването е да се покаже как в новите условия на променената геополитическа и геостратегическа среда за сигурност, анализът на събраната от разузнаването информация се трансформира в съгласувани, структурирани оценки, които са база за вземане на решения. Благодарение на прилагането на разузнавателния цикъл, който включва: синтезиране на данни от множество източници, оценка на тяхната надеждност и достоверност, идентифициране на модели или аномалии, генериране на предсказващи или обяснителни преценки относно намеренията на противника, се оценяват оперативни планове или възникващи рискове.

Предмет на статията е разкриване същността на фундаменталния въпрос, защо и как анализът на разузнаването винаги разчита на критично мислене, строги методи и професионален опит, за да осигури точни, бързи и практични заключения, които информират за стратегически, оперативни и тактически избори, в съответните специализирани области – военна, политическа, икономическа, дипломатическа и др.

Работната хипотеза е, че в стремежа си да правят разумни преценки, анализаторите, работещи в разузнавателните структури, винаги са изправени пред много предизвикателства, понякога неочаквани, свързани със сложността на проблемите, които разглеждат изискванията, отправени към тях за навременност и достоверност на информационния продукт. В книгата си „Психология на разузнавателния анализ“ Ричардс Хюър - бивш дългогодишен

служител в аналитичните структури на ЦРУ, определя анализатора като „мислещ човек, прилагащ инструментите на разума и научния метод“ в един свят на разузнаване, доминиран от големи обеми явна информация и данни, добити от средствата за масова информация (СМИ), по агентурен път или с технически средства за разузнаване. Независимо от масовото навлизане на съвременни компютъризирани средства за събиране, съхранение и обработка на информация, авторът счита че човешкият фактор ще продължи да има централната роля при интерпретирането на разузнавателната информация, тъй като „при събирането на парчетата от сложния пъзел, мислещият човек не може да бъде изместен от техническо устройство“.

В труда си Ричардс Хюър посочва не само основните когнитивни предизвикателства, пред които са изправени анализаторите на разузнаване, но и трудностите, с които се сблъсква човешката обработка на сложна база от данни. Неговите съвети са да се насърчават аналитични продукти, които ясно очертават предположения и вериги от изводи, но задължително да се уточнява степента и достоверността на източника (неговия реален достъп до информация), което да бъде отразено в изводната част, заключенията и прогнозите. Да се акцентира върху процедури, които разкриват и разработват алтернативни гледни точки - дебати, интердисциплинарен брейнсторминг, конкурентен анализ, вътрешноофисен експертен преглед на производството и привличане на външна експертиза. Ричардс Хюър предлага, в интерес на качествения анализ, непрекъснато да се подобряват инструментите и техниките, които насочват ума на анализатора и да се прилагат по-високи нива на критично мислене, които могат значително да подобрят изводите по сложни въпроси, когато информацията е непълна, двусмислена, често умишлено изопачена или е дезинформация. (Heuer, 1999)

1. СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ АНАЛИЗА НА ВИДОВЕТЕ РАЗУЗНАВАНЕ

Агентурното разузнаване (HUMINT) е добиване на информация с използването на чужди граждани, вербувани от разузнаването на базата на определен мотив. Води се за разкриване на противникови намерения и планове на ръководните структури в областта на политиката, военното строителство и отбраната, касаещи военнополитическата обстановка и въоръжените сили на вероятния противник, военната промишленост, икономиката и перспективи за развитието им, дейността на терористични организации, пиратски групи и нелегалния трафик на хора, наркотици и оръжие и др. (Baker, 2003)

Анализаторите в областта на HUMINT са специализирани в събирането, оценката и интерпретацията на информация, получена от човешки източници. Това включва: разузнавателна информация, събрана основно чрез разговори, дебрифинги, агенти, категории, работещи на доверителна основа, общополезни връзки, информатори (сътруднически апарат), дезертъори или връзка с партньорски служби. Те оценяват надеждността на източниците, проверяват информацията и следва да откриват скрити мотиви или мрежи. Тяхната работа често пряко подкрепя оперативното планиране, контраразузнавателните усилия и вземането на решения на стратегическо ниво. Ключовите умения за анализаторите изискват силни междуличностни и комуникационни способности, широка обща културна и езикова компетентност, както и остра ситуационна осведоменост. Работещите в тази сфера трябва да проявяват здрав разум при оценката на достоверността на източниците, да демонстрират дискретност и етично поведение, когато боравят с чувствителна информация, получена от хора.

Разузнаването с отворен код (OSINT) е добиването на информация от местни и чуждестранни обществено достъпни СМИ, като печатни и електронни медии, специализирани научно-технически издания, Интернет, граждански системи за наблюдение на земята и др. През последните години, със започналото обвързване на всички сфери на общественopolитически живот с информационните технологии, добиването на разузнавателна информация от открити източници има все по-важно значение. Анализаторите в областта на разузнаването от общодостъпни източници, се фокусират върху събирането, проверката и интерпретацията на публично разпространявана информация. Те работят преди всичко с цифрови платформи, правителствени документи, бизнес данни, академични публикации и конвенционални медии. OSINT анализаторите изграждат съгласувани оценки от различни материали и идентифицират тенденции, появяващи се в публичната среда. Техният успех зависи от строги изследователски техники, солидно разбиране за произхода на информацията и умение за откриване на манипулации, пристрастия или скрито влияние. Критичното мислене, методологичната прецизност и дискретността при боравенето с чувствителни данни, получени от явни материали, са от основно значение за този вид разузнаване. (Мирчев, 2021, с. 90-91)

Конфликтът в Украйна е революционен по отношение на разузнаването с отворен код. Това е първата война с масово използване на OSINT, като разузнавателната дейност, извлечена от краудсорсинг (потенциалните човешки източници на информация), прави както тактическа, така и стратегическа разлика. Публично достъпните данни са от ключово значение за широк обмен на информация както на високо

ниво – между съюзниците, така и на тактическо ниво – между воюващите на терен подразделения. Болшинството анализатори определят войната в Украйна като първата, в която разузнаване с отворен код има приоритетно значение пред другите видове разузнавания, включително и агентурното. (Dixon and Beznosiuk, 2025)

Анализаторите, занимаващи се с разузнаване на социалните медии (SOCMINT) и уеб платформите/сайтовете (WEBINT), които се разглеждат като подкатегории на OSINT, наблюдават традиционните и дигиталните медийни екосистеми, за да разберат еволюцията на наратива, дейностите за влияние, манипулирането на информация и обществените настроения. Чрез работата си те разпознават синхронизирани комуникации, оценяват движението на информация и откриват предварителните сигнали за предстоящи кризи. Позицията изисква владение на чужди езици, културна чувствителност и солидно разбиране на информационните операции. Вниманието, балансираната преценка и способността за отделяне на „шума“ от истинските индикатори са в основата на техните оценки.

Анализаторите в областта на разузнаването, добиващо данни чрез изображения (IMINT) изследват сателитни, въздушни и все по-комерсиални изображения с висока резолюция, за да идентифицират обекти, инсталации, движения и модели на противникова активност. Те подпомагат и допълват оперативното планиране, задачите за проверка и стратегическите оценки. Тази дейност изисква сериозни технически познания, разбиране на сензорните функции и задълбоченост при анализа на сравненията. Аналитичната точност при IMINT разчита до голяма степен на търпение, дисциплинирано наблюдение и последователно предпазлив стил на интерпретация на информацията.

Анализаторите на данни, добити от електронното разузнаване (SIGINT) са специализирани в прихващане, обработка и анализ на електронни комуникации, сигнали и телеметрия, за да идентифицират заплахи, модели или възможности на противника. Те интерпретират данни от различни източници, включително комуникационни мрежи, радарни емисии и електронни системи, трансформирайки суровите сигнали в приложима разузнавателна информация. От тях се изисква силна техническа компетентност и знания в областта на комуникационните системи, криптографията и анализа на данни, съчетана със способността да оценяват надеждността на източника и оперативната му релевантност. Критичното мислене, вниманието към детайлите и дискретността са от съществено значение, тъй като техните оценки често са в основата на стратегическото вземане на решения и оперативното планиране.

Аналогични са изискванията към интерпретирането на информацията, добита от разузнаването на сигнали от чуждестранна

апаратура (FISINT), което включва събирането на информация от прихващане на чужди електромагнитни емисии, свързани с тестването и оперативното внедряване на вражески аерокосмически повърхностни и подземни системи. То се занимава със сигнали, които имат комуникационно съдържание, за това се разглежда като разновидност на COMINT, MASINT и на SIGINT. За разлика от тях обаче FISINT прехваща сигнали на машинен (инструментален) език или в комбинация с обикновен човешки език. (Buren, 2025).

Анализаторите на киберзаплахи се концентрират върху враждебната дейност в рамките на цифровите системи, вариращи от престъпни групи, до спонсорирани от държавата участници, или техните специални служби. Те наблюдават как се случват проникванията, видовете използван зловреден софтуер, участващата инфраструктура и целите на атаките. Техните оценки са полезни за мрежовата защита, реагирането на инциденти и прогнозирането на риска. Техническите умения, познаването на методологиите за откриване на заплахи и разбирането на геополитическите двигатели на кибероперациите са от съществено значение. Основните професионални качества включват точност, добра преценка и способност за ясно обясняване на сложна техническа информация на хора без технически опит. Тук следва да се отчита, че заплахите се фокусират върху идентифицирането, оценяването и приоритизирането на рисковете за организации, инфраструктура или национални интереси. Тяхната област на отговорност включва физически, кибер, криминални и геополитически рискове. Те създават прогнози и предлагат насоки за намаляване на рисковете. Тази позиция изисква умения за създаване на сценарии, вземане на разумни решения и разбиране на начина, по който действат противниците. Премемерното, структурирано и предвиждащо отношение е неразделна част от предоставянето на оценки, които информират за стратегическата и оперативната устойчивост. (Bifulchi, 2025)

В структурите за геопространствено разузнаване (GEOINT) анализаторите използват пространствени данни, сателитни изображения и информация, получена от геолокация, за да интерпретират характеристики на околната среда, инфраструктурата и човешката дейност. Техният принос включва подобряване на ситуационното разбиране, картографиране, подпомагане на насочването и подпомагане на хуманитарни или бедствени усилия. Успехът зависи от техническа експертиза в геопространствените инструменти, внимателно пространствено мислене и умението за забелязване на фини, но важни промени в земята или инфраструктурата. Прецизността, търпението и силно систематичният начин на мислене са определящи характеристики.

Всички анализатори, на базисно ниво на разузнаване, интегрират данните добити от човешки, геопространствени, електронни и образни сигнали, кибер и отворен код. Основната им задача е да открият къде различните доклади са в съответствие, несъгласие или липсва информация, постигната чрез проучване на различни източници за разузнаване. Те предоставят възможно най-пълна картина на обстановката и помагат при оперативното планиране със задълбочени оценки. Ролята им изисква силна интердисциплинарна грамотност, дисциплинирана оценка на надеждността на източниците и способност за откриване на аномалии и дезинформация в големите бази от данни. Адаптивност, методологична последователност и способност за съвместен анализ са в основата на тяхната работа. (USGIF, 2023)

2. ИЗИСКВАНИЯ ПРИ АНАЛИЗА НА ИНФОРМАЦИЯТА, ДОБИВАНА ОТ ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ. МАТРИЦАТА CARVER

Анализът на информацията, постъпваща по линия на военното разузнаване е малко по-различен поради неговата същност, характер и задачи. *Военното разузнаване е структуриран процес на ръководене, събиране, обработка, анализ и разпространение на информация за противници, околната среда и други фактори, които съществено влияят върху вземането на военни решения и операции.* Неговият продукт предоставя приложима разузнавателна информация, специално разработена и интерпретирана за да съответства на целите на командващия (командира) и съответния период. Тази перспектива определя разузнаването едновременно като функция и организационна способност, която улеснява планирането, изпълнението, оценката и решението.

Военното разузнаване е целенасочена дейност, която преобразува информацията в оценки за качество на решенията на стратегическо, оперативное и тактическо ниво. То трансформира отделни данни в приблизителни оценки на способностите, слабостите и потенциалните действия на противника. Това съществено подобрява решенията за защита, насочване, маневриране и поддържане на силите. Дава се предимство при вземането на решения. Навременното, точно и релевантно разузнаване е в основата на стратегическите политически избори (позиция на силите, управление на съюзите и т.н.), оперативната архитектура на кампанията и ежедневните тактически ангажименти. При липсата му командирите ще имат ограничена ситуационна осведоменост и ще се сблъскат с повишени оперативни рискове.

Ефективното управление на военното разузнаване позволява приоритизиране на средствата за събиране и концентриране на аналитичните ресурси за постигане на максимален ефект. Затова при

интерпретирането на информацията част от експертите препоръчват използването на **Матрицата CARVER**. Тя предоставя строга аналитична рамка за военно разузнаване, за планиране на специални операции и стратегическо насочване, даваща възможност на анализаторите да приоритизират целите и да изолират ключови уязвимости в системата на противника. При хибридна война и многодоменна конкуренция, матрицата CARVER предоставя необходимата аналитична структура на процеса на насочване. Чрез количествено определяне на качествени променливи, матрицата подпомага командирите при разпределянето на ограничени ресурси за постигане на най-голямо оперативно въздействие.

Методът CARVER се състои от шест критерия, с които анализаторите могат да оценяват всеки компонент поотделно, за да определят осъществимостта и относителната стойност на дадено действие. Вместо да предоставя абсолютна мярка, матрицата служи като сравнителен инструмент за приоритизиране.

Критичност. Определя се критичността на дадена цел и как унищожаване или неутрализирането ѝ ще влоши способностите на противника да провежда операции. Анализаторите трябва да оценят дали целта е център на тежестта или критичен компонент на верига за доставки. Ако противникът може лесно да заобиколи загубата, неговият резултат за критичност намалява.

Достъпност. Оценява се как е защитена целта и на какви отбранителни сили може да разчита. Тази оценка взема предвид географското разстояние, съществуващите системи (протоколи) за сигурност, политическите рискови и необходимите операции за проникване. При съвременните операции това обхваща и трудността при проникване в защитени и кодирани цифрови мрежи.

Възстановимост. Този критерий се фокусира върху времето, за което противникът може да възстанови дадена способност, в рамките на няколко часа, когато стратегическата стойност на целта е ограничена. Анализаторите приоритизират цели, които изискват дългосрочни цикли на ремонт или разчитат на външни, санкционирани вериги за доставки, които противникът не може лесно да заобиколи заради наложени санкции.

Уязвимост. Това свързва целта със специфичната оръжейна система или метод на бойно използване. Въпреки че връзката е важна, тя не е много уязвима, ако наличната сила не може да я унищожи с кинетични или киберсредства. Тук анализаторите търсят „ахилесовата пета“ – специфичната точка, където малко усилие може да доведе до значителни резултати.

Ефект. След физическото унищожение на целта, аналитичните органи трябва да оценят стратегическите последици или дали

действието ще възпре противника или ще провокира нежелана ескалация на напрежението. Този критерий гарантира, че тактическите действия са в съответствие с единните политически и стратегически цели, като тук се отчита общият наратив на конфликта.

Разпознаваемост. Разузнаването трябва да разграничава истинската цел от нейното визуално прикриване. Фактори като камуфлаж, измама или разполагане в градски условия усложняват разпознаваемостта. Правилното интерпретиране на разузнавателната информация повишава ефективността на мисията и намалява вероятността от приятелски огън или жертви сред цивилното население.

Анализаторите във военното разузнаване в повечето случаи трябва да прилагат количествена скала (обикновено 1–10, но също и 1–5) към всеки от посочените критерии. Агрегирането на тези оценки позволява изготвянето на структуриран набор от данни по важност на целите. Суровите данни обаче не заместват професионалната преценка. Тук анализаторите следва да придават по-голямо значение на специфични критерии като *ефект* и *достъпност*, в съответствие с мандата на конкретната мисия или решението на командира.

Матрицата CARVER е динамичен инструмент. С промяната на оперативната среда на бойното поле, анализаторите трябва творчески да преоценяват своите изводи, за да отразят промените в схващанията на противника за водене на бойни действия или неговия технологичен напредък. Матрицата насърчава системното мислене на аналитичните органи и разкрива точки на влияние в сложни враждебни мрежи, ставайки важен инструмент за планиране на операции на базата на добити от разузнаването данни.

Въпреки че не е предсказващ модел, тя служи като цялостна система за подпомагане на вземането на решения, свързвайки суровата разузнавателна информация с правилното планиране на операциите, за постигане на крайната стратегическа цел/цели. (Bifulchi, 2026)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Понастоящем анализаторите от разузнавателните служби са изправени пред трудната задача да разберат сложни глобални ситуации и проблеми. Те разполагат с широк набор от налична информация, но достъпът до нея, филтрирането на противоречиви данни и откриването на набори от данни могат да представляват сериозни предизвикателства, свързани с бързо променящи се глобални взаимозависимости.

Разузнаването обхваща широк спектър от добиващи специализации, всяка от които е оформена от различни методологични основи и оперативни изисквания. Независимо от специфичните

технически области, всяка позиция изисква организирано и критично мислене, вземане на разумни решения и умение за създаване на ясни, ориентирани към политиките оценки. Често повтаряният цитат „има лъжи, проклети лъжи и статистика“, приписван на английския политик Бенджамин Дизраели, все още е в сила към съвременната информационна среда, характеризираща се с морета от данни. С толкова много налична информация може да се намери информация в подкрепа на всяка една гледна точка. Оценките на разузнаването, базирани на обработката на подобни обеми, трябва да бъдат строги както по отношение на логиката, така на събирането и интерпретирането им, за да се избегнат грешки като смесване на корелация и причинно-следствена връзка или нещо много по-сериозно, като например да се реши дали даден модел от данни показва, че определена държава се готви за война. Властимащите трябва да бъдат проникателни, да работят в тясно сътрудничество с разузнавателните служби, които са специализирани в добива и анализа на данните, да се интересуват за нива на достоверност на информацията и дали това не е целенасочена дезинформация, за да вземат най-правилните решения.

ЛИТЕРАТУРА:

- Мирчев, М. (2021). Добиване на информация от открити и анонимни източници. *Военен журнал*, 2021, 4. София: Военна академия „Г.С. Раковски“. с. 90-91, ISSN 0861-7392.
- Baker, C D. (2003). Tolerance of International Espionage: A Functional Approach. *American University International Law Review*, 19, no. 5: 1091-1113. from: <https://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1176&context=auilr>
- Bifolchi, G. (2025). Cybersecurity Breakdown in Critical Infrastructure: A Strategic Security Risk to US Operational Networks. *SpecialEurasia*. Retrieved May 8, 2025. from: <https://www.specialeurasia.com/2025/05/08/cybersecurity-us-ot/>
- Bifolchi, G. (2026). The CARVER Matrix in Strategic Targeting and Intelligence Assessment. *SpecialEurasia*. Retrieved January 6, 2026. from: <https://www.specialeurasia.com/2026/01/06/carver-matrix-intelligence/>
- Buren, G V. (2025). Addressing the Gap within SIGINT PED Analysis with the Utilization of Artificial Intelligence. *Line of Departure*. April 1, 2025. from: <https://www.lineofdeparture.army.mil/Journals/Warrant-Officer-Journal/Archive/April-2025/AI-for-SIGINT-PED/>
- Dixon, W and Beznosiuk, M. (2025). “Russia is Losing – Time for Putin`s 2026 Hybrid Escalation. *RUSI*”. 19 Retrieved December, 2025 from: <https://www.rusi.org/explore-our->

research/publications/commentary/russia-losing-time-putins-2026-hybrid-escalation

Heuer, R J. (1999). Psychology of Intelligence Analysis. *Center for the Studies of Intelligence, CIA*. p.14-16. from: https://www.iaieia.org/docs/Psychology_of_Intelligence_Analysis.pdf

SpecialEurasia. (2025). *Ucraina: il Traffico Illecito di Armi Potrebbe Aumentare il Rischio Geopolitico Regionale*. Retrieved December 26, 2025. from: <https://www.specialeurasia.com/2025/12/26/ucraina-armi-traffico-rischio/>

USGIF. (2023, May). *The AI – Enabled Analyst: The Future of Geospatial Intelligence*. *USGIF*. from: https://usgif.org/wp-content/uploads/2023/10/USGIF-AI_ML_May_2023-whitepaper.pdf